

โสงเฮียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวน

องค์การบริหารส่วนตำบลต้นตาล จังหวัดสระบุรี

ตำบลต้นตาลเป็นชุมชนไท-ยวนซึ่งมีภาษาถิ่นและศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนานจากบรรพบุรุษและมีเอกลักษณ์ของตนเอง ได้แก่ การตัดตุง การบายศรี การฟ้อนรำ เช่น ฟ้อนเซียง ฟ้อนเทียน ฟ้อนเล็บ เป็นต้น ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวเป็น ภูมิปัญญาของคนในชุมชนแต่เดิม หากทว่าเมื่อความเจริญของสังคมเมืองได้เข้ามาสู่ชุมชนต้นตาลส่งผลให้วัฒนธรรมท้องถิ่นอันดีงามเหล่านี้ถูกละเลยและใกล้จะสูญหายไปพร้อมกับผู้เฒ่าผู้แก่ในตำบล เนื่องจากเยาวชนในชุมชนขาดจิตสำนึกในการสืบสานวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพราะมีอคติว่าเป็นสิ่งล้าสมัย รวมทั้งไม่มีการส่งเสริม การถ่ายทอดภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ของท้องถิ่นจากผู้สูงอายุที่มีความรู้ความชำนาญให้แก่เด็กรุ่นหลังสืบต่อไป

ด้วยเหตุนี้องค์การบริหารส่วนตำบลต้นตาลจึงเห็นว่าหากศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไท-ยวน ยังถูกละเลยอยู่เช่นนี้ต่อไปย่อมต้องสูญหายไปจากท้องถิ่นอย่างแน่นอน อบต.จึงผลักดันให้เกิดการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไท-ยวนขึ้นในชุมชนต้นตาล

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เสาไห้

จังหวัด: สระบุรี

ประชากร: 1,685 คน

พื้นที่: 6.78 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2545 อบต.ต้นตาลจึงริเริ่มโครงการ “โสงเฮียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวน” เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ และสืบสานประเพณีวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาลให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดตั้งโสงเฮียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวน บ้านต้นตาล โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ในช่วงเปิดภาคเรียนและวันจันทร์ถึงวันศุกร์ช่วงปิดภาคเรียน เพื่อฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้เรียนรู้ศิลปะและประเพณีของท้องถิ่น อันได้แก่ การฟ้อนรำต่างๆ การทำบายศรี การทำโคมไฟ การตัดกระดาษประดับสลาก การทำตุงรูปแบบต่างๆ และการเล่นสละซอซึง
2. สนับสนุนและแรงจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาไท-ยวนในครอบครัวโดยเฉพาะในการพูดคุยกับบุตรหลานเพื่อสืบทอดภาษาไท-ยวนให้คงอยู่และเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป
3. จัดทัศนศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีกับโรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมล้านนาจังหวัดเชียงใหม่เพื่อให้เยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้ถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อเป็นตัวอย่างและนำมาปรับใช้ในโสงเฮียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาล
4. ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไท-ยวนให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั้งในและนอกท้องถิ่น ด้วยการจัดงานประจำปีของท้องถิ่นเพื่อนำเสนอวัฒนธรรมประเพณีไท-ยวนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ รวมทั้งนำการแสดงของทางโสงเฮียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาลเข้าร่วมในงานการแสดงประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดสระบุรีในโอกาสต่างๆ ได้แก่ เทศกาลดึกดำบรรดอวกไม่วัดพระพุทธรูปและเทศกาลสงกรานต์วัดสูง

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. อบต.สนับสนุนงบประมาณผ่านสภาวัฒนธรรมตำบลต้นตาลปี 2545-2546 เป็นเงิน 70,000 บาท
 - ปี 2545 ใช้เป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและการเรียนการสอนศิลปะต่างๆ เป็นเงิน 30,000 บาท
 - ปี 2546 ใช้จัดซื้อเครื่องดนตรีสะล้อซอซึงจำนวน 1 วง เป็นเงิน 40,000 บาท
2. สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยสนับสนุนงบประมาณ 100,000 บาท
 - เพื่อใช้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่โรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเงิน 70,000 บาท
 - เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าวัสดุและอาหารในการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมไท-ยวน ในหมู่บ้าน

บุคลากร

1. วิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไท-ยวน มาช่วยเผยแพร่ความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชน จำนวน 9-11 คน ดังนี้
 - สอนการฟ้อนรำ จำนวน 4-6 คน ได้แก่ การรำไท่น ใช้วิทยากรจำนวน 1-2 คน ใช้ระยะเวลา 1-2 วัน/สัปดาห์ การรำเทียน ใช้วิทยากรจำนวน 1-2 คน ใช้ระยะเวลา 5 วัน/สัปดาห์ การฟ้อนมาลัย ใช้วิทยากรจำนวน 2 คน ใช้ระยะเวลา 5 วัน/สัปดาห์
 - สอนการตัดกระดาษเป็นรูปสัตว์หิมพานต์, จัตร ฯลฯ ใช้วิทยากรจำนวน 2-4 คน ใช้ระยะเวลา 5 วัน/สัปดาห์
 - สอนดนตรีสะล้อซอซึง ใช้วิทยากรจำนวน 3 คน ใช้ระยะเวลา 1-2 วัน/สัปดาห์

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
ปี 2545	นายกอบต. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ตระหนักถึงปัญหาการไม่สืบสานวัฒนธรรมประเพณีไท-ยวนของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้เอกลักษณ์ของชุมชนไท-ยวนสูญหายไป	นายกอบต. / ผู้ใหญ่บ้าน / ผู้นำชุมชน / ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน
	อบต.จัดประชาคมหมู่บ้านเพื่อพูดคุยถึงปัญหาดังกล่าว โดยให้ผู้เข้าร่วมประชาคมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ในเบื้องต้นมีความเห็นพ้องต้องกันว่าควรมีการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาลขึ้น	อบต. / ประชาคมหมู่บ้าน
ปี 2545	จัดทำโครงการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมไท-ยวน เพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณจากสภาอบต.	อบต.
	จัดทำโครงการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เป็นเงิน 100,000 บาท เพื่อใช้สนับสนุนการจัดงานประเพณี วัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาล เช่น การรื้อฟื้นประเพณีและการละเล่น การทัศนศึกษาดูงานในพื้นที่ต่างๆ การฟื้นฟูกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง เป็นต้น	อบต.
ปี 2545	จัดประชุมปรึกษาหารือเพื่อวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานและวิธีการที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไท-ยวน ให้แก่เด็กและเยาวชนในท้องถิ่น และมีข้อสรุปให้จัดตั้ง	อบต. / หน่วยงานระดับอำเภอและจังหวัด / ผู้นำชุมชน

วัน เดือน ปี	“โสง กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
	เขียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาล”	
ปี 2545	ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมไท-ยวนและเชิญชวนให้เด็กและเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้วิธีการประกาศเสียงตามสายผ่านหอกระจายข่าวในช่วงเวลาเที่ยงของทุกวันทำการ และได้รับความสนใจจากประชาชนและเยาวชนพอสมควร	อบต.
ปี 2545	ขอความร่วมมือกับโรงเรียนบ้านต้นตาลเพื่อขอใช้สถานที่ในการดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชุมชนไท-ยวน ซึ่งทางโรงเรียนอนุญาตให้ใช้อาคารเรียนที่ว่างอยู่เป็นที่ทำการเรียนการสอน	อบต./โรงเรียนบ้านต้นตาล
ปี 2545	ติดต่อผู้อาวุโสในชุมชนที่มีความรู้ความชำนาญในประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไท-ยวน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวแก่เด็กและเยาวชน ทั้งนี้ผู้นำชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญศิลปะและการแสดงแต่ละด้านยินดีเสียสละเวลามาสอนให้เยาวชนที่สนใจ	อบต.
ปี 2545	เปิดดำเนินการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไท-ยวนของชุมชนต้นตาลที่โรงเรียนบ้านต้นตาล โดยเปิดสอนในเรื่องที่เยาวชนสนใจ เช่น การฟ้อนมาลัย รำไหน รำเทียน ฟ้อนเชิง การทำบายศรี การตัดกระดาษรูปสัตว์หิมพานต์และรูปสัตว์ การเล่นดนตรีสะล้อซอซึง เป็นต้น ในช่วงเปิดภาคเรียนเปิดสอนเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์ ส่วนในช่วงปิดภาคเรียนเปิดสอนในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่ 09.00 น. ถึง 12.00 น.	อบต.
ปี 2545	ประสานงานกับโรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมล้านนา จ.เชียงใหม่ เพื่อแจ้งความประสงค์ที่จะศึกษาดูงาน และนำเด็กนักเรียนที่เข้าเรียนกับโสงเขียนวัฒนธรรมฯ จำนวน 80 คน ไปศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและเรียนรู้หลักสูตรจาก จังหวัดเชียงใหม่ เป็นระยะเวลา 3 วัน	อ บ ต . / ส ภ า วัฒนธรรมตำบล
เมษายน 2546	จัดแสดงกิจกรรมการแสดงและงานฝีมือของเด็กนักเรียนในโสงเขียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาลซึ่งได้เรียนรู้มาจากจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ผู้ที่เรียนฟ้อนรำก็จะนำมาจัดแสดง ผู้ที่เรียนตัดกระดาษก็จะตัดกระดาษประดับงาน ผู้ที่เรียนบายศรีก็จะทำบายศรีในพิธีต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมในงานมีการถ่ายทอดเคเบิลทีวีท้องถิ่นให้คนทั่วทั้งจังหวัดได้ชม	อ บ ต . / ส ภ า วัฒนธรรมตำบล
ปี 2546	ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นใช้ภาษาไท-ยวนในครอบครัว โดยเฉพาะในการพูดคุยกับบุตรหลาน	อ บ ต . / ส ภ า วัฒนธรรมตำบล
ปี 2546	นำเสนอและเผยแพร่ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไท-ยวนในงานแสดงประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดสระบุรีในโอกาสต่างๆ ได้แก่ เทศกาลตักบาตรดอกไม้วัดพระพุทธบาทและเทศกาลสงกรานต์วัดสูง	อ บ ต . / ส ภ า วัฒนธรรมตำบล

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

-สนับสนุนงบประมาณในการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไท-ยวน และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

- โรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมล้านนา จังหวัดเชียงใหม่** - ให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและเรียนรู้หลักสูตรของโรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมล้านนาเพื่อเป็นตัวอย่างของโรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาล
- โรงเรียนบ้านต้นตาล** - อนุเคราะห์ให้ใช้อาคารของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และจัดตั้งเป็นโรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาล

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. เด็กและเยาวชนในชุมชนต้นตาลไม่สนใจสืบสานประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพราะคิดว่าเป็นเรื่องน่าอับอายและล้าสมัย
2. เด็กและเยาวชนในชุมชนไม่ค่อยพูดภาษาถิ่นไท-ยวน เนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครองมักจะพูดภาษากลางกับบุตรหลานมากกว่า
3. ไม่มีการเผยแพร่ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไท-ยวนของตำบลต้นตาลให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมาก่อน

หลังการดำเนินการ

1. เด็กและเยาวชนในชุมชนต้นตาลเห็นความสำคัญและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไท-ยวนมากขึ้น เห็นได้จากเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนมีจำนวน 80 คน
2. อบต.รณรงค์ให้ใช้ภาษาไท-ยวนในครอบครัวโดยเฉพาะการพูดคุยกับบุตรหลานส่งผลให้เด็กและเยาวชนสามารถพูดภาษาไท-ยวนได้เพิ่มมากขึ้น
3. อบต.ได้ส่งเสริมให้เผยแพร่การแสดงผลงานของเยาวชนในโครงการโรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาล โดยการจัดงานประจำปีของท้องถิ่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ รวมทั้งนำการแสดงของทางโรงเรียนสืบสานวัฒนธรรมไท-ยวนบ้านต้นตาลเข้าร่วมในการแสดงประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดสระบุรีในโอกาสต่างๆ ด้วย เพื่อให้ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไท-ยวนของคนในชุมชนต้นตาลแพร่หลายและเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของโครงการจึงไม่เข้าร่วมกิจกรรม	อบต. ได้ขอความร่วมมือให้ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านชี้แจงและทำความเข้าใจกับประชาชนในเขตของตนเพื่อให้เห็นความสำคัญของการฟื้นฟูและสืบสานศิลปวัฒนธรรมไท-ยวนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ผู้บริหารอบต. มีความตั้งใจจริงในการสืบสานและฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีไท-ยวน รวมทั้งมีความสามารถในการประสานงานและแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดและเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีไท-ยวน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสมจิตต์ ยะกุล
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลต้นตาล
ที่อยู่ : 2 หมู่ 4 ตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา 81160
โทรศัพท์ : (036) 333-516

ชื่อ-นามสกุล : ว่าที่ร้อยตรี ธนวัฒน์ สารเดโช
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลต้นตาล
ที่อยู่ : 2 หมู่ 4 ตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา 81160
โทรศัพท์ : (036) 333-516

ชื่อ-นามสกุล : นางไพวรรณ ยะกุล
ตำแหน่ง : ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4
ที่อยู่ : 2 หมู่ 4 ตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา 81160
โทรศัพท์ : (036) 332-508

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ 4 ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี 18160
ขนาดพื้นที่	6.78 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	1,904,829.99 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 1.31% หมวดรายจ่ายงบกลาง 15.46% หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ 8.90% หมวดค่าจ้างชั่วคราว 21.94% หมวดค่าตอบแทนและหมวดค่าใช้สอย 11.70% หมวดค่าสาธารณูปโภค 5.14% หมวดค่าอุดหนุน 35.54% หมวดค่าครุภัณฑ์
งบประมาณรายได้	2,736,304.74 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 56.24% หมวดภาษีอากร 0.55% หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และ ใบอนุญาต 0.79% หมวดรายได้จากทรัพย์สิน 0.58% หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด 34.42% หมวดเงินอุดหนุน 26.00% หมวดเงินได้อื่น
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	8 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 1 คน ลูกจ้างประจำ 4 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	1,685 คน
จำนวนครัวเรือน	544 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตชุมชน	ตำบลต้นตาลเป็นชุมชนชาวไทย-ยวนที่อพยพมาจาก เมืองเชียงแสนและมาตั้งถิ่นฐานบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสัก บริเวณอำเภอเมืองและอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาข้าว ปลูก พืชผักต่างๆ และทอผ้าฝ้าย ความรุ่งเรืองทางปัญญาของชุมชนชาวไทย-ยวน ใน ด้านการเกษตรทั้งการปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์ ส่งผลให้ ชาวชุมชนมีชื่อเสียงในนาม "ช้างเสนาห์" ซึ่งเป็น ที่รู้จักทั่วไปว่าเป็นข้าวที่หุงขึ้นหม้อและไม่ว่าน้ำ ด้านหัตถกรรมการทอผ้าฝ้ายก็มีชื่อเสียงเช่นเดียวกัน ทั้งผ้าลายอนุรักษ์และสมัยนิยม โดยมีการสานต่อกลุ่ม เครือข่ายของผ้าทอเป็นกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป กลุ่มผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น ลักษณะสังคมของชุมชนต้นตาลมีความใกล้ชิด สนิทสนมกัน คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันในระบบ เครือญาติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน